

CZU: 347.232.1:343(478)(094.5)

ÎNSUȘIREA BUNULUI PIERDUT ÎN VIZIUNEA LEGISLAȚIEI REPUBLICII MOLDOVA: INFRAȚIUNE SAU FAPTĂ LIPSITĂ DE CARACTER PENAL?

Vitalie STATI

Universitatea de Stat din Moldova

În studiul de față se argumentează că fapta nu poate fi calificată ca sustragere dacă, în momentul intrării găsitului în stăpânire asupra bunului găsit, acesta nu cunoștea că acel bun continuă să se afle în sfera de stăpânire și de disponibilitate a persoanei care a pierdut contactul material cu bunul în cauză. Se argumentează că aplicarea răspunderii penale pentru însușirea bunului pierdut reprezintă un exemplu de aplicare a legii penale prin analogie. Pentru a se preveni erorile de calificare și pentru a se exclude confundarea faptei de însușire a bunului pierdut cu faptele săvârșite prin sustragere, autorul identifică diferențele dintre bunurile pierdute și: bunurile abandonate; bunurile ajunse din eroare în posesia făptuitorului; bunurile lăsate fără supraveghere; bunurile uitate. Autorul recomandă completarea alin.(2) și (3) art.516 din Codul civil și completarea Codului contravențional cu art.105¹ „Însușirea bunului pierdut”.

Cuvinte-cheie: însușirea bunului pierdut, sustragere, bun pierdut, bun uitat, bun lăsat fără supraveghere, bun ajuns din eroare în posesia făptuitorului, bun abandonat.

THE ACQUIRING OF THE LOST PROPERTY IN THE VISION OF THE LEGISLATION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA: AN OFFENSE OR AN ACT WITHOUT CRIMINAL CHARACTER?

In the present study it is argued that an act cannot be qualified as appropriation if, at the time of the finding the found property by the finder, one did not know that the property continues to be in the sphere of control and of availability of the person who lost the material contact with the property in question. It is argued that the application of criminal liability for the acquiring of the lost property represents an example of application of the criminal law by analogy. In order to prevent the qualification errors and to exclude the confusion of the acquiring of the lost property with the acts committed by appropriation, the author identifies the differences between the lost property and the abandoned property; the property reached by error in the possession of the perpetrator; the property left without supervision; the forgotten property. The author recommends to be completed para.(2) and (3) art.516 of the Civil Code and to be completed the Contravention Code with art.105¹ “Acquiring of the lost property”.

Keywords: the acquiring of the lost property, appropriation, the lost property, the forgotten property, the property left without supervision, the property reached by error in the possession of the perpetrator, the abandoned property.

Introducere

În legile penale ale unor state este incriminată fapta de însușire a bunului pierdut.¹ În Codul penal al Republicii Moldova din 1961 [1] au existat două articole în care era prevăzută răspunderea pentru însușirea

¹ De exemplu, alin.(1) art.243 din Codul penal al României prevede: „Fapta de a nu preda în termen de 10 zile un bun găsit autorităților sau celui care l-a pierdut sau de a dispune de acel bun ca de al său se pedepsește cu închisoare de la o lună la 3 luni sau cu amendă”.*

Conform alin.(1) art.207 din Codul penal al Republicii Bulgaria, „cel care găsește un bun mobil care nu-i aparține, iar în răstimp de o săptămână nu comunică acest lucru proprietarului, autorităților ori celui care l-a pierdut, se pedepsește cu amendă de la o sută la trei sute de leve”.**

În art.376 din Codul penal al Greciei se stabilește: „Fapta persoanei care găsește un bun pierdut și nu anunță găsirea acestuia în paisprezece zile autorităților sau publicului sau beneficiarului se pedepsește cu pedeapsă pecuniară. În cazul în care obiectul este lipsit de semnificație, instanța poate hotărî neaplicarea pedepsei”***

Art.253 din Codul penal al Regatului Spaniei prevede: „Vor fi pedepsiți cu amendă de la 3 la 6 luni cei care, cu scopul de a obține un beneficiu, își însușesc un bun pierdut sau cu proprietar necunoscut dacă, în ambele cazuri, valoarea bunului însușit depășește 400 euro. În cazul operelor artistice, istorice, culturale sau științifice, pedeapsa va fi închisoarea de la 6 luni la 2 ani”****

În secț.378 din Codul penal al Ungariei se stabilește: „(1) Fapta persoanei care: a) își însușește posesia unui lucru străin pe care l-a găsit sau nu îl predă în termen de opt zile autorităților sau persoanei care l-a pierdut [...] constituie infracțiunea de însușire ilegală și se pedepsește cu închisoare de până la un an. (2) Pedeapsa constă în închisoare cu termen de până la doi ani, în cazul în care obiectul însușit este un obiect încadrat în categoria bunurilor culturale protejate sau a descoperirilor arheologice”*****

* Codul penal al României din 17.07.2009. În: *Monitorul Oficial al României*, 2009, nr. 510.

** *Codul penal al Republicii Bulgaria*. Disponibil: codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Bulgaria-RO.html [Accesat: 06.06.2022]

*** *Codul penal al Greciei*. Disponibil: codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Grecia-RO.html [Accesat: 06.06.2022]

**** *Codul penal al Regatului Spaniei*. Disponibil: codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Spania-RO.html [Accesat: 06.06.2022]

***** *Codul penal al Ungariei*. Disponibil: codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Ungaria-RO.html [Accesat: 06.06.2022]

bunului pierdut: însușirea averii de stat sau obștești găsite sau apărute întâmplător la vinovat (art.131); însușirea averii personale a cetățenilor găsite sau apărute întâmplător la vinovat (art.153).

În Proiectul Codului penal în vigoare al Republicii Moldova a existat un articol asemănător.² Cu toate acestea, în Codul penal în vigoare al Republicii Moldova nu regăsim o normă incriminatoare cu privire la însușirea bunului pierdut.

Totodată, regimul juridic al bunurilor pierdute / găsite este reglementat în art.516-518 din Codul civil al Republicii Moldova (în continuare – CC RM). În special, art.516 CC RM prevede, printre altele: „Cel care a găsit bunul este obligat să-l restituie proprietarului sau fostului posesor, ori, dacă acesta nu poate fi identificat, să-l predea autorităților administrației publice locale sau organului de poliție din localitatea în care a fost găsit” [2] (alin.(2)); „Bunul găsit într-o încăpere publică sau mijloc de transport public se predă posesorului încăperii sau mijlocului de transport, care preia drepturile și obligațiile celui care l-a găsit, cu excepția dreptului la recompensă” [2] (alin.(3)). Observăm că aceste dispoziții stabilesc în sarcina celui care a găsit bunul pierdut obligația de restituire / predare a acestui bun. Însă, din art.516-518 CC RM nu putem deduce dacă persoana care nesocotește această obligație este sancționată penal sau nu.

Abrogarea unei norme de incriminare nu întotdeauna înseamnă dezincriminarea faptei prevăzute de acea normă. Drept urmare, ne întrebăm dacă însușirea bunului pierdut a fost dezincriminată în rezultatul intrării în vigoare a Codului penal în vigoare sau nu. Cu alte cuvinte, reprezintă oare abrogarea art.131 și 153 CP RM din 1961 un *abolitio criminis*³ în raport cu fapta de însușire a bunului pierdut? Sau poate această faptă este incriminată în continuare în Codul penal în vigoare al Republicii Moldova, însă nu sub propriul *nomen juris*, ci ca modalitate a unei alte fapte?⁴ În cele ce urmează ne propunem să găsim răspunsuri argumentate la aceste întrebări.

De asemenea, în vederea prevenirii admiterii erorilor de calificare și a aplicării neîntemeiate a răspunderii penale, vom stabili criteriile de deosebire a bunurilor pierdute de alte categorii de bunuri.

Rezultate și discuții

1. Pentru a înțelege dacă însușirea bunului pierdut a fost dezincriminată sau nu, este necesar mai întâi să stabilim înțelesul noțiunilor „bun pierdut” și „însușirea bunului pierdut”.

Conform Dicționarului explicativ al limbii române, „a pierde” înseamnă „a nu mai ști unde se află, unde e pus, unde a răătăcit (un bun material)” [3, p.791]. Astfel, *ad litteram*, „a pierde” înseamnă a scăpa sau a lăsa ceva într-un loc indeterminabil, ceea ce are ca efect încetarea stăpânirii asupra aceluia ceva.

Pe această premisă se bazează definițiile doctrinare ale noțiunii „bun pierdut”. Astfel, S.Brînza susține: „Bunuri pierdute sau răătăcite sunt acelea asupra cărora proprietarul și-a pierdut doar posesiunea, adică acelea care au ieșit involuntar din posesiunea titularului, astfel încât acesta nu știe unde se găsesc, fără ca prin aceasta să se fi pierdut și dreptul de proprietate. Așadar, ceea ce caracterizează situația bunurilor amintite este faptul că ele au ieșit de sub puterea de fapt și din sfera de supraveghere și de disponibilitate a proprietarului sau a ultimului lor posesor, în așa fel încât acesta nu știe de unde să le ia, fiind în imposibilitatea de a reintra în posesia lor” [4, p.259]. La rândul său, I.Pascu opinează: „Bunul pierdut este acela care a ieșit din detenția sau posesia unei persoane fără voia acesteia, dar nu este în posesia ori detenția nimănui, ci aparține mai departe adevăratului posesor ori detentor. În mod obiectiv, un bun este pierdut atunci când a ieșit involuntar, datorită unui caz fortuit sau culpei posesorului ori detentorului, din stăpânirea de fapt a acestuia, în așa fel încât posesorul sau detentorul nu știe unde se găsește ori de unde să-l ia, fiind în imposibilitatea de a intra în detenția

² Astfel, în corespundere cu art.201 din acest proiect, „faptul de a nu preda în termen de zece zile un bun găsit autorităților sau celui care l-a predat, sau de a dispune de acel bun ca de al său, [...] se pedepsește cu amendă în mărime de până la trei sute salarii minime”.*

* *Codul penal al Republicii Moldova. Proiect*. Chișinău: Garuda-Art, 1999. 175 p.

³ Referitor la dezincriminarea unei fapte (*abolitio criminis*), M.Agheniței menționează: „În acest caz, legiuitorul, constatând că fapta anterior incriminată nu mai prezintă pericolul social al unei infracțiuni, fie o scoate, prin dezincriminare, din sfera faptelor penale, transferând-o în sfera faptelor licite (permise), fie o transferă, tot prin dezincriminare, în rândul faptelor extrapenale, cum ar fi contravențiile sau abaterile disciplinare”.*

* AGHENIȚEI, M. Dinamica dreptului românesc în continuitatea prevederilor legii penale. În: *Pro Lege*, 2010, nr.3, p.73-93. ISSN 1224-2411

⁴ C.Mitrache afirmă: „Abrogarea unei norme de incriminare a unei fapte nu are valoarea unei dezincriminări, dacă fapta ar continua să fie incriminată sub o altă denumire în legea penală sau ar fi incriminată ca modalitate a unei alte infracțiuni”.*

* MITRACHE, C., STĂNOIU, R., MOLNAR, I. et al. *Noul Cod penal comentat* / G. Antoniu (coord). București: C.H. Beck, 2006, p.51. 600 p. ISBN 973-655-969-6

ori posesia bunului” [5, p.523]. Dacă analizăm ambele aceste puncte de vedere, remarcăm că atât S.Brînza, cât și I.Pascu vorbesc despre ieșirea bunului pierdut din posesia celui care l-a pierdut, fără voința acestuia.

Mai nuanțată este poziția exprimată de către A.Lazăr, E.G. Hosu și I.Gheorghe: „Sub aspect obiectiv, un bun este considerat pierdut atunci când a ieșit involuntar din stăpânirea de fapt a proprietarului/posesorului/detentorului [...]. Din punct de vedere subiectiv, este necesar ca făptuitorul să-și dea seama că bunul descoperit este unul pierdut”. [6] Este important să avem în vedere atât criteriul obiectiv, cât și criteriul subiectiv. Întrucât vorbim despre delimitarea ilicitului penal de ilicitul nepenal, considerăm indispensabilă luarea în considerare a atitudinii psihice a persoanei care găsește bunul ce ar putea să aibă calitatea de bun pierdut. Or, dacă această persoană își dă seama că bunul nu a fost pierdut, vom fi în prezența unei infracțiuni. Dimpotrivă, nu vom fi în prezența unei infracțiuni dacă persoana, care găsește un bun, își dă seama că acel bun nu a fost pierdut.

În același context, S.Brînza menționează: „Bunurile pierdute nu formează obiectul material al infracțiunilor contra patrimoniului. [...] În prezent, în condițiile legislației autohtone, însușirea bunului găsit poate să formeze un delict civil” [4, p.259, 261]. Deși această afirmație datează din 2005, considerăm că ea nu și-a pierdut actualitatea.

Din această cauză, considerăm nefondate următoarele constatări făcute cu privire la o speță: „Instanța de apel a considerat că versiunea înaintată de către apărare referitor la faptul că telefonul ce aparține părții vătămate a fost găsit nu exclude învinuirea înaintată,⁵ iar neveridicitatea acestei versiuni se confirmă prin acțiunile pertinente ale inculpatului, care contrar obligațiilor legale, în cazul în care a găsit telefonul mobil, nu l-a prezentat organelor de poliție, în calitate de bun găsit” [7]. Nu există niciun suport normativ pentru a afirma că omisiunea de predare a bunului găsit autorităților abilitate sau posesorului încăperii publice ori al mijlocului de transport public în care a fost găsit bunul pierdut (ca și omisiunea de restituire a acestui bun proprietarului sau fostului posesor) atrage răspundere penală. Legislația Republicii Moldova nu conține nicio normă care ar confirma o astfel de afirmație.

În opinia noastră, aplicarea răspunderii penale pentru însușirea bunului pierdut reprezintă un exemplu de aplicare a legii penale prin analogie. În pct.29 din Decizia sa din 22.04.2021 de inadmisibilitate a sesizării nr.50g/2021 privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 190 alin.(1) și 196 alin.(1) din Codul penal, Curtea Constituțională a reținut: „[I]nstanțele de judecată nu sunt îndreptățite să recurgă la o interpretare extensivă defavorabilă a legii penale sau la o aplicare prin analogie. O asemenea abordare este interzisă de articolul 22 din Constituție și de articolul 7 din Convenția Europeană” [8].

Aplicarea răspunderii penale pentru însușirea bunului pierdut trebuie privită ca aplicare a legii penale dincolo de conținutul acesteia. Or, într-un asemenea caz se aplică răspunderea penală pentru un delict civil, nu pentru o faptă prevăzută de legea penală.

Afirmăm aceasta, deoarece însușirea bunului pierdut nu presupune sustragerea acestuia.⁶ Amintim cu această ocazie că „prin „sustragere” se înțelege luarea ilegală și gratuită a bunurilor mobile *din posesia altuia* (evid. ns.), care a cauzat un prejudiciu patrimonial efectiv acestuia, săvârșită în scop de cupiditate. Această definiție doctrinară a noțiunii de sustragere cuprinde următoarele șapte semne constitutive, care au un caracter necesar și suficient: 1) „luarea”; 2) „*din posesia altuia*” (evid. ns.); 3) „a bunurilor mobile”; 4) „ilegală”; 5) „gratuită”; 6) „care a cauzat un prejudiciu patrimonial efectiv acestuia”; 7) „săvârșită în scop de cupiditate” [9, p.821].

La momentul însușirii bunului pierdut, acest bun nu se mai află în posesia celui care l-a pierdut. Deloc întâmplător, în alin.(2) art.516 CC RM această persoană este numită „fost posesor”. Nu poți sustrage un bun care nu se află în posesia unei persoane. În context, este util să subliniem că, în cazul sustragerii, „acțiunea de luare este alcătuită din două acte succesive: 1) deposedarea (adică scoaterea bunului din stăpânirea victimei) reprezintă actul extintiv; 2) imposedarea (adică trecerea bunului în stăpânirea făptuitorului) constituie actul achizitiv” [9, p.834]. Dacă, din cauze independente de voința făptuitorului, deposedarea nu este urmată de imposedare, atunci vom fi în prezența tentativei de sustragere. Dacă însă imposedarea nu este precedată de deposedare, atunci fapta de sustragere lipsește în genere. În ipoteza însușirii bunului pierdut, este prezentă imposedarea (trecerea bunului în posesia persoanei care a găsit bunul), însă lipsește deposedarea. Or, însușirea bunului pierdut nu presupune scoaterea bunului din posesia persoanei care l-a pierdut. Găsirea unui bun

⁵ Se are în vedere învinuirea de săvârșire a infracțiunii prevăzute la lit.d) alin.(2) art.186 CP RM.

⁶ În acest context, termenul „sustragere” se referă în egală măsură atât la sustragerea penală, cât și la sustragerea contravențională.

pierdut – urmată de omisiunea fie de restituire a acestuia proprietarului sau fostului posesor, fie de predare a acestuia autorităților abilitate sau posesorului încăperii publice ori al mijlocului de transport public în care a fost găsit bunul pierdut – nu poate fi echivalată cu deposedarea de un bun. În cazul însușirii bunului pierdut, persoana care îl găsește nu întreprinde nicio acțiune care ar avea ca efect încetarea posesiei de către persoana care a pierdut acel bun. Această din urmă persoană îl pierde fără intervenția nimănui.

Accentuăm că, în contextul analizat, avem în vedere posesia ca stare de fapt (în sensul alin.(1) art.482 CC RM⁷), nu dreptul de posesie ca atribut al dreptului de proprietate al celui care a pierdut bunul. Or, conform alin.(1) art.516 CC RM, „bunul mobil pierdut continuă să aparțină proprietarului său”.⁸ Anume posesia ca stare de fapt este valoarea socială apărută împotriva sustragerii penale sau a celei contravenționale. În momentul însușirii bunului pierdut, acest bun nu se află în posesia celui care l-a pierdut. Ceea ce înseamnă că fapta de însușire a bunului pierdut nu poate aduce atingere posesiei ca stare de fapt.

Cu titlu de concluzie preliminară susținem că fapta de însușire a bunului pierdut a fost dezincriminată în rezultatul intrării în vigoare a actualului Cod penal. Abrogarea art.131 și 153 CP RM din 1961 a avut un efect de *abolitio criminis* în raport cu fapta de însușire a bunului pierdut. Această faptă nu este incriminată în Codul penal în vigoare al Republicii Moldova nici măcar ca modalitate faptică a unei infracțiuni, fiind scoasă în toată plinătatea în afara reglementării juridico-penale.

Făcând o paranteză, atragem atenția asupra poziției exprimate de Gr.Ardelean și V.Rusu: „Legiuitorul nostru nu s-a grăbit să stabilească și o pedeapsă pentru cel ce va ezita să transmită bunul către autorități în cazul în care nu poate identifica proprietarul. Evident, acest lucru nu a fost posibil a fi făcut de către legiuitorul în materie penală atâta timp cât legislația civilă nu stabilește un termen în interiorul căruia gășitorul trebuie să predea bunul”. [10] Într-adevăr, în alin.(2) și (3) art.516 CC RM este stabilită obligația fie de restituire a bunului găsit proprietarului sau fostului posesor, fie de predare a acestuia autorităților abilitate sau posesorului încăperii publice ori al mijlocului de transport public în care a fost găsit bunul pierdut. Totodată, în acest articol nu este fixat niciun termen-limită pentru executarea unei asemenea obligații.

După C.Stătescu și C.Bîrsan, „termenul extinctiv marchează momentul stingerii obligației prin unul din modurile de stingere a acesteia. Așadar, până la împlinirea termenului extinctiv raportul juridic obligațional își produce efectele sale; la împlinirea termenului, aceste efecte încetează” [11, p.340]. În lipsa unui termen extinctiv fixat în alin.(2) și (3) art.516 CC RM, persoana care a găsit bunul pierdut poate invoca oricând că ar fi executat într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat obligația fie de restituire a bunului găsit proprietarului sau fostului posesor, fie de predare a acestuia autorităților abilitate sau posesorului încăperii publice ori al mijlocului de transport public în care a fost găsit bunul pierdut. Chiar dacă această intenție rămâne fără efect, persoana care a găsit bunul pierdut nu este pasibilă de răspundere pentru neexecutarea obligației respective.

Pentru comparație, conform alin.(2) art.942 din Codul civil al României, „gășitorul bunului este obligat ca, în termen de 10 zile, să îl restituie proprietarului ori, dacă acesta nu poate fi cunoscut, să îl predea organului de poliție din localitatea în care a fost găsit” [12]. Astfel, art.942 din Codul civil al României reușește să aperse într-un mod eficient dreptul de proprietate al celui care a pierdut bunul. Nu același lucru se poate afirma despre art.516 CC RM. Odată ce în Codul penal al Republicii Moldova lipsește o normă în care să fie incriminată fapta de însușire a bunului găsit, s-ar cere ca măcar mijloacele puse la dispoziție de Codul civil al Republicii Moldova să asigure protecția eficientă a dreptului de proprietate al celui care a pierdut bunul.

Drept urmare, recomandăm ca alin.(2) și (3) art.516 CC RM să fie completate după cum urmează:

„(2) Cel care a găsit bunul este obligat *ca, în termen de 10 zile*, să-l restituie proprietarului sau fostului posesor, ori, dacă acesta nu poate fi identificat, să-l predea autorităților administrației publice locale sau organului de poliție din localitatea în care a fost găsit.

(3) Bunul găsit într-o încăpere publică sau mijloc de transport public se predă, *în termen de 10 zile*, posesorului încăperii sau mijlocului de transport, care preia drepturile și obligațiile celui care l-a găsit, cu excepția dreptului la recompensă”.

⁷ Potrivit acestei norme, „posesiunea se dobândește prin exercitarea voită a stăpânirii de fapt a bunului”.

⁸ Totodată, la alin.(1) art.517 CC RM se prevede: „Dacă proprietarul sau o altă persoană îndreptățită nu pretinde, în termen de 6 luni, transmiterea bunului găsit, acesta este remis, în baza unui proces-verbal, celui care l-a găsit. Procesul-verbal reprezintă pentru acesta din urmă titlu de proprietate, opozabil și fostului proprietar”. Din această normă reiese că dobândirea dreptului de proprietate de către persoana care a găsit bunul pierdut marchează încetarea caracterului delictual al faptei de însușire a bunului pierdut.

În eventualitatea în care legiuitorul va opera acest amendament, nu considerăm oportună reîncredințarea faptei de însușire a bunului pierdut. Gradul de pericol social al acestei fapte este mult mai redus decât cel al unei sustrageri (penale sau contravenționale). Din acest punct de vedere, încredințarea faptei de însușire a bunului pierdut ar fi o măsură disproporționată. Mai potrivită ar fi stabilirea răspunderii contravenționale pentru această faptă. La concret, propunem completarea Codului contravențional (în continuare – CCo RM) cu art.105¹ „Însușirea bunului pierdut”, care ar avea următorul conținut:

„Neîndeplinirea în termen de 10 zile a obligației fie de restituire a bunului găsit proprietarului sau fostului posesor, fie de predare a acestuia autorităților abilitate sau posesorului încăperii publice ori al mijlocului de transport public în care a fost găsit bunul pierdut, sau dispunerea de bunul găsit ca de al său, se sancționează cu amendă de la 20 la 40 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 20 la 40 de ore”.

Stabilirea răspunderii contravenționale pentru însușirea bunului pierdut ar face posibilă confiscarea specială a bunului astfel însușit în condițiile art.439⁷ CCo RM. O asemenea măsură ar asigura protecția efectivă a dreptului de proprietate al persoanei care a pierdut bunul.

2. După această digresiune absolut necesară, revenim la analiza noastră. Pentru a se preveni erorile de calificare și pentru a se exclude confundarea faptei de însușire a bunului pierdut cu faptele săvârșite prin sustragere, considerăm imperioasă identificarea diferențelor dintre bunurile pierdute și: bunurile abandonate; bunurile ajunse din eroare în posesia făptuitorului; bunurile lăsate fără supraveghere; bunurile uitate.

Definind noțiunea de bunuri abandonate, S.Brînza menționează: „*Res derelictae* sunt bunuri abandonate cu voie de către proprietar, fără a le transmite terților. Prin aceasta, rămânând fără stăpân, ele pot fi apropiate de primul ocupant, fără a se comite prin aceasta o sustragere. Bunul, pe care proprietarul l-a aruncat în drumul public, din fereastra trenului sau în lada de gunoi, este bun abandonat” [4, p.258-259].

La bunurile abandonate se referă art.515 CC RM: „(1) Posesorul unui bun mobil fără stăpân devine proprietarul acestuia, prin ocupațiune, de la data intrării în posesiune în condițiile legii. (2) Se consideră fără stăpân bunurile mobile al căror proprietar a renunțat expres la dreptul de proprietate, bunurile abandonate, precum și bunurile care, prin natura lor, nu au proprietar”. De asemenea, din dispoziția de la lit.b) art.489 CC RM aflăm că „posesia încetează prin [...] abandonarea bunului mobil [...]”.

Observăm că bunurile abandonate, la fel ca și bunurile pierdute, nu se află în posesia unei persoane. Cu toate acestea, încetarea posesiei în cele două cazuri are conotații diferite. Bunurile abandonate ies din posesia proprietarului cu voința acestuia în împrejurări care denotă în mod clar renunțarea la dreptul de proprietate asupra acelor bunuri (e.g. aruncarea în coșul de gunoi a unor bunuri care și-au pierdut proprietățile utile de consum).⁹ În opoziție, bunurile pierdute ies din posesia proprietarului sau a fostului posesor fără voința acestuia. În afară de aceasta, cel care a pierdut bunuri nu renunță la dreptul de proprietate asupra acestora.

Bunurile abandonate, la fel ca și bunurile pierdute, nu reprezintă obiectul material al unei fapte penale sau al unei fapte contravenționale. Deosebirea constă în aceea că, din perspectiva *de lege ferenda*, ar fi oportun ca bunurile pierdute să reprezinte obiectul material al unei fapte contravenționale; bunurile abandonate nu trebuie în niciun caz să reprezinte obiectul material al unei fapte penale sau al unei fapte contravenționale.

În altă ordine de idei, în legătură cu bunul ajuns din eroare în posesia făptuitorului, I.Pascu susține: „Acesta este un bun predat unei persoane din cauza erorii comise de cel care a efectuat predarea, bun pe care făptuitorul îl primește crezând, în mod greșit, că îi este destinat” [5, p.523].

Se poate observa că bunurile ajunse din eroare în posesia făptuitorului, ca și bunurile pierdute, ies din posesia proprietarului sau a fostului posesor fără voința acestuia. Mai mult, nici cel care a pierdut bunuri, nici cel care le-a remis altuia din eroare, nu renunță la dreptul de proprietate asupra bunurilor respective. Diferă cauzele încetării posesiei: în ipoteza bunurilor pierdute, încetarea posesiei are loc datorită unui caz fortuit sau culpei proprietarului ori a fostului posesor; în ipoteza bunurilor ajunse din eroare în posesia făptuitorului, încetarea posesiei se datorează erorii proprietarului sau a fostului posesor. O altă diferență se referă la circumstanțele în care încetează posesia: un bun ajunge din eroare în posesia făptuitorului doar în condițiile unei interacțiuni dintre acesta și proprietarul sau fostul posesor al bunului respectiv; bunul pierdut trece în posesia celui care-l găsește în lipsa unei interacțiuni dintre acesta și proprietarul sau fostul posesor al bunului respectiv.

⁹ Precizăm că bunurile abandonate trebuie deosebite de bunurile care doar în aparență au un regim apropiat: bunurile care, deși și-au pierdut proprietățile utile de consum, continuă să se afle în posesia unei persoane. Odată ce persoana în cauză nu a renunțat la dreptul de proprietate asupra unor astfel de bunuri, ele pot să reprezinte obiectul material al faptelor contra patrimoniului, în general, și al faptelor săvârșite prin sustragere, în special.

Cum se califică însușirea bunului ajuns din eroare în posesia făptuitorului?

În una dintre publicațiile sale, I. Botezatu descrie una dintre modalitățile înșelăciunii pasive în următorii termeni: „exploatarea conștientă a erorii victimei, în al cărei rezultat făptuitorul a primit bunurile de la victima aflată în eroare” [13]. Același autor susține că în această modalitate „se atestă menținerea erorii din partea făptuitorului. [...] Dacă înșelăciunea pasivă se realizează până la consumarea dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, vom fi în prezența infracțiunii de escrocherie. Din contra, nu vom fi în prezența acestei infracțiuni dacă lipsește legătura dintre acțiunea principală și acțiunea adiacentă” [Ibidem]. Precizăm că această afirmație era valabilă pentru escrocheria în varianta de până la intrarea în vigoare a Legii Republicii Moldova nr.179 din 26.07.2018 pentru modificarea unor acte legislative [14]. În condițiile legii penale în vigoare, exploatarea conștientă a erorii victimei, în al cărei rezultat făptuitorul a primit bunurile de la victima aflată în eroare, nu poate fi calificată în baza art.190 CP RM sau a art.105 CCo RM.¹⁰

În alt registru, definind noțiunea „bunuri lăsate fără supraveghere”, S.Brînza opinează: „Nu poate fi considerat abandonat bunul pe care proprietarul l-a lăsat fără supraveghere în mod obișnuit, fie după natura bunului respectiv, fie după natura locului unde este lăsat fără supraveghere. De exemplu, în mod obișnuit, bicicleta, căruța, automobilul etc. se lasă în stradă. Se obișnuiește uneori ca bagajele să fie lăsate la intrare în magazin. Paltoanele, pardesiile etc. se lasă la vestiare sau pe cuier. Rechizitele și manualele se lasă pe bancă sau în pupitrul băncii. În aceste cazuri, bunurile nu pot fi considerate abandonate, de vreme ce ele au fost lăsate în mod conștient acolo, potrivit obiceiului” [4, p.259]. În același fâgaș, I.Pascu consemnează: „Nu poate fi considerat bun găsit acel bun care a fost lăsat temporar fără supraveghere, deoarece un asemenea bun nu a ieșit din posesia altuia, nu este un bun pierdut, întrucât posesorul bunului știe unde l-a lăsat și poate oricând să intre în stăpânirea lui (de exemplu, pălăria aflată în cuier într-un restaurant)” [5, p.523].

Din aceste definiții desprindem că bunurile lăsate fără supraveghere, ca și bunurile pierdute, se află în afara câmpului vizual al celui căruia aparțin aceste bunuri. Mai mult, nici cel care a pierdut bunurile, nici cel care a lăsat bunurile fără supraveghere nu renunță la dreptul de proprietate asupra acestora. Totuși, bunurile lăsate fără supraveghere se deosebesc în mod considerabil de bunurile pierdute. În timp ce bunurile pierdute ies din posesia celui care le-a pierdut, bunurile lăsate fără supraveghere nu ies din posesia celui care le-a lăsat. Acesta din urmă cunoaște că le-a lăsat într-un loc concret pentru o anumită perioadă de timp, în vederea reluării contactului material cu acele bunuri după expirarea respectivei perioade. La rândul său, făptuitorul este conștient de faptul că cel care a lăsat fără supraveghere bunurile se poate întoarce în orice moment după acestea.

În concluzie, însușirea bunului lăsat fără supraveghere trebuie calificată ca sustragere.¹¹

De aceea, nu provoacă reticență soluțiile de calificare reținute în următoarele două spețe: N.Gh. a fost condamnat în baza lit.d) alin.(2) art.186 CP RM. În fapt, la 28.08.2020, aproximativ la ora 12.00, aflându-se în secția nr.5 a Spitalului de Psihiatrie din mun. Bălți, acesta a observat într-un salon pe un pat un telefon mobil. Folosindu-se de faptul că nu este observat de nimeni, N.Gh. a luat pe ascuns acel telefon mobil [15]; într-un caz asemănător, G.A. a fost condamnat conform lit.d) alin.(2) art.186 CP RM. În fapt, la 22.03.2022, în jurul orei 07.30, acesta se afla în pavilionul pieței centrale din mun. Bălți. În aceste împrejurări, M.V. a lăsat fără supraveghere geanta sa pe o masă învecinată cu ghereta în care-și vindea marfa, pe care încerca s-o descuiască. Asigurându-se că nu este observat de nimeni, G.A. a intrat în posesia genții lui M.V., în care se aflau bani și alte bunuri în valoare totală de 11405 lei [16].

În ultima parte a acestui studiu vom vorbi despre bunurile uitate.

Acestea se aseamănă în anumite privințe cu bunurile lăsate fără supraveghere și cu bunurile pierdute: 1) se află în afara câmpului vizual al celui căruia aparțin aceste bunuri; 2) nici cel care a uitat bunurile, nici cel care a pierdut bunurile, nici cel care a lăsat bunurile fără supraveghere nu renunță la dreptul de proprietate asupra acestora. Bunurile uitate se mai aseamănă cu bunurile lăsate fără supraveghere prin aceea că se află

¹⁰ Pentru mai multe detalii a se vedea: BRÎNZA, S., STATI, V. Escrocheria și delapidarea averii străine: efectele adoptării legii nr.179/2018. În: *Revista Științifică a USM „Studia Universitatis Moldaviae”*. Seria „Științe sociale”, 2019, nr.3, p.59-73; STATI, V., GUREV, D., RENIȚĂ, Gh. Reflecții asupra unui proiect de amendare a art.126 și 190 din Codul penal al Republicii Moldova. În: *SSRN Electronic Journal*. Disponibil: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4018262 [Accesat: 06.06.2022]

¹¹ Când spunem „sustragere”, avem în vedere, de cele mai dese ori, fie furtul în sensul art.186 CP RM sau art.105 CCo RM, fie pungășia în sensul art.192 CP RM. Cu această ocazie, precizăm că deosebirea pungășiei de furt constă, în principal, în locul săvârșirii infracțiunii: buzunare, genți sau alte obiecte prezente la victimă. De asemenea, așa cum rezultă din art.192 CP RM, întotdeauna, locul săvârșirii pungășiei este în apropiere de victimă.

într-un loc concret, cunoscut de către cel care a pierdut contactul material cu ele. Totuși, bunurile sunt uitate fără voința celui cărui aparțin, în timp ce, în cazul bunurilor lăsate fără supraveghere, persoana căreia acestea aparțin pierde voit contactul material cu bunurile sale. De asemenea, bunurile uitate, ca și bunurile lăsate fără supraveghere, continuă să se afle în posesia, în sfera de stăpânire, de disponibilitate a celui cărui aparțin.

Însă, interesează mai mult deosebirile dintre bunurile uitate și cele pierdute.

Astfel, cel care a uitat bunurile își amintește locul și împrejurările în care a pierdut contactul material cu acestea și, prin urmare, dispune de posibilitatea reală de a se întoarce oricând pentru a relua contactul material cu ele. Așa cum deja am afirmat, bunurile uitate continuă să se afle în posesia, în sfera de stăpânire, de disponibilitate a celui cărui aparțin. Respectiv, făptuitorul este conștient de faptul că cel care a uitat bunurile poate oricând să se întoarcă pentru a relua contactul material cu acestea. În acest caz, făptuitorul care însușește bunurile uitate își dă seama că le ia din posesia victimei.

În contrast, locul pierderii bunurilor nu este cunoscut de către proprietarul sau fostul posesor al acestora. Împrejurările în care s-a produs încetarea dreptului de proprietate sunt uitate complet și ireversibil de către proprietarul sau fostul posesor al bunurilor pierdute. În acest caz, făptuitorul este conștient de faptul că cel care a pierdut bunurile nu poate să reia contactul material cu acestea. Făptuitorul care însușește bunurile pierdute își dă seama că, în momentul săvârșirii faptei, acestea nu se află în posesia celui care le-a pierdut.

Având în vedere cele menționate mai sus, nu punem la îndoială temeinicia soluției de calificare în speța următoare, în care ca obiect material al faptei apar bunurile uitate: M.T. a fost condamnată în baza lit.d) alin.(2) art.186 CP RM. În fapt, la data de 22.08.2021, aproximativ la ora 13.30, aceasta se afla în or. Glodeni, la domiciliul lui C.T. În aceste circumstanțe, din buzunarul stâng al halatului în care era îmbrăcată C.T. a căzut jos un portmoneu. Profitând de faptul că M.T. nu era observată de proprietara casei, deoarece ultima era antrenată în alte activități, C.T. a deschis portmoneul din care a sustras pe ascuns 5500 de lei, după care a plecat de la locul comiterii faptei [17]. În ipoteza descrisă, victima a pierdut *in propria sa casă* contactul material cu portmoneul în care se aflau 5500 de lei. Prin urmare, victima a dispus de posibilitatea reală de a relua oricând contactul material cu acest bun uitat. Făptuitoarea nu putea să nu conștientizeze că bunul uitat de victimă continuă să se afle în posesia, în sfera de stăpânire, de disponibilitate a celei căreia aparține. Deci, făptuitoarea a scos portmoneul, în care se aflau 5500 de lei, din posesia victimei, săvârșind pe această cale o sustragere.

Pentru comparație, în următoarele trei cazuri apar îndoiele legate de soluția de calificare: G.M. a fost învinuit de comiterea faptei prevăzute la lit.d) alin.(2) art.186 CP RM. În fapt, la data de 01.07.2019, aproximativ la ora 21.00, acesta se afla pe strada Mihalcea Hâncu din mun. Hâncești. În acel loc, G.M. a găsit pe o bancă din lemn un telefon mobil care aparținea lui V.A. Acest telefon a fost însușit de către G.M., fără ca dânsul să întreprindă vreo acțiune prevăzută de art.324¹² CC RM [18]; B.V. a fost condamnat în baza lit.d) alin.(2) art.186 CP RM. În fapt, la data de 03.12.2017, în jurul orei 11.00, acesta se afla pe str. Lenin din or. Taraclia, în apropiere de magazinul „O.”. În aceste circumstanțe, B.V. a găsit pe stradă un portmoneu pierdut de către M.V. Din acel portmoneu B.V. a luat 2500 de lei și un card bancar, părăsind ulterior locul faptei comise [19]; C.V. a fost condamnat conform lit.d) alin.(2) art.186 CP RM. În fapt, la data de 06.07.2014, în jurul orei 19.00, acesta se afla în parcul „Valea Trandafirilor” din mun. Chișinău. Profitând de faptul că nu este observat de nimeni, C.V. a luat un telefon mobil, în valoare de 2199 de lei, care aparținea lui L.S. [7].

Considerăm că împrejurările comiterii faptei (în special, acel detaliu că faptele au fost săvârșite într-un loc public) au fost analizate superficial de către cei care au calificat faptele în ultimele trei spețe exemplificate. Este extrem de dificil a stabili cu certitudine dacă, în aceste spețe, bunurile au fost uitate sau pierdute. Nu este clar dacă cei cărora le-au aparținut bunurile cunoșteau locul în care au pierdut contactul material cu acele bunuri. În astfel de cazuri, nu este exclus ca cel care a găsit bunul altcuiva contează pe faptul că, în momentul săvârșirii faptei, bunul găsit nu se află în posesia vreunei persoane. În asemenea cazuri, a califica fapta ca sustragere înseamnă a interpreta legea penală în defavoarea făptuitorului, contrar principiului *in dubio pro reo*. De asemenea, a califica în asemenea cazuri fapta ca sustragere înseamnă a recurge la incriminarea obiectivă, fără a lua în seamă latura subiectivă a faptei comise.

Continuând firul logic, îl vom cita pe V.V. Hiliuta: „Pentru ca un bun să fie considerat bun pierdut, este necesar ca proprietarul sau fostul posesor al acestuia să nu fie cunoscut. Dacă însă proprietarul sau posesorul bunului găsit este cunoscut de către găsit, atunci fapta urmează a fi calificată ca sustragere. Găsitul poate

¹² În varianta în vigoare a Codului civil, acest articol are numărul de ordine 516.

cunoaște identitatea proprietarului sau a posesorului bunului găsit datorită caracteristicilor bunului respectiv" [20]. Din această opinie ar rezulta că fapta se califică drept sustragere dacă gășitorul cunoaște cui aparține bunul găsit. Cu toate acestea, V.V. Hiliuta nu precizează când anume gășitorul trebuie să cunoască cui aparține bunul găsit: în momentul intrării gășitorului în stăpânire asupra bunului pe care l-a găsit sau post-factum.

Din aceste considerente, par a fi mai concludente părerile exprimate de unii doctrinari români. De exemplu, V.Dongoroz menționează: „Nu poate fi considerat ca găsit un bun care se află încă în apropierea sau la dispoziția celui căruia îi aparține, ori în situația de a fi ușor reluat de acesta [...]” [21, p.506]. După O.Loghin și T.Toader, „bunul uitat chiar sub ochii făptuitorului nu poate fi considerat bun găsit [...]; el nu a ieșit în mod efectiv din posesia altuia și, mai mult încă, făptuitorul știa cui aparține” [22, p.286]. Cu privire la situația premisă ce caracterizează însușirea bunului găsit, V.Cioclei relevă condiția ca persoana care găsește bunul pierdut să nu fi fost de față în momentul pierderii bunului, „sau să nu fi observat pierderea bunului, să nu știe cui îi aparținuse” [23, p.318].

Din analiza acestor puncte de vedere reiese că fapta trebuie calificată ca sustragere în cazul în care, în momentul intrării gășitorului în stăpânire asupra bunului găsit, acesta cunoștea că acel bun continuă să se afle în sfera de stăpânire și de disponibilitate a persoanei care a pierdut contactul material cu bunul în cauză.

Așadar, fapta trebuie calificată ca sustragere dacă sunt întrunite următoarele două condiții: 1) victima pierde contactul material cu bunul său, deși acesta continuă să se afle în apropierea victimei, în sfera de stăpânire și de disponibilitate a acesteia. Victima poate oricând să restabilească contactul material cu bunul respectiv; 2) făptuitorul observă pierderea de către victimă a contactului material cu bunul în cauză și conștientizează că victima poate oricând să restabilească contactul material cu bunul respectiv.

Din contra, fapta nu poate fi calificată ca sustragere dacă, în momentul intrării gășitorului în stăpânire asupra bunului găsit, acesta nu cunoștea că acel bun continuă să se afle în sfera de stăpânire și de disponibilitate a persoanei care a pierdut contactul material cu bunul în cauză. Sub acest aspect, provoacă nedumerire raționamentele expuse într-o speță: „A fost combătută versiunea inculpatei precum că ea ar fi găsit telefonul. Or, în acest caz, dacă telefonul ar fi căzut întâmplător din buzunarul părții vătămate, inculpata nu era să fi deconectat telefonul ulterior după apelurile părții vătămate. Mai mult ca atât, partea vătămată la apelul efectuat a auzit respirația persoanei și i-a propus recompensă pentru restituirea telefonului, iar ulterior la apelurile efectuate inculpata a deconectat telefonul” [24].

O astfel de abordare simplistă sugerează că fapta ar trebui calificată în mod automat ca sustragere, dacă gășitorul, după caz: află post-factum identitatea proprietarului sau a fostului posesor al bunului găsit și nu-l anunță pe acesta despre găsirea bunului; dispune de bunul găsit ca de al său. Bineînțeles, abordarea în cauză nu are niciun suport normativ.

Acțiunea de sustragere presupune obligatoriu că bunul victimei este scos din posesia acesteia de către cel care comite sustragerea. În cazul pierderii bunului, gășitorul acestuia nu depune niciun efort ca bunul în cauză să iasă din posesia proprietarului sau a fostului posesor. Însușirea bunului pierdut nu se poate transforma în sustragere nici în cazul omisiunii de a-l anunța pe proprietar sau pe fostul posesor despre găsirea bunului ce-i aparține, nici în cazul dispunerii de bunul găsit ca de al său. Neexecutarea obligațiilor, stabilite în art.516 CC RM, nu reprezintă și nu poate reprezenta un temei de aplicare a răspunderii penale. Faptul că legiuitorul moldav nu sancționează însușirea bunului pierdut nu înseamnă în niciun caz că cei abilitați cu aplicarea legii penale au dreptul să o aplice dincolo de conținutul ei și să încalce principiul *nullum crimen sine lege*.

Concluzii

Aplicarea răspunderii penale pentru însușirea bunului pierdut trebuie privită ca aplicare a legii penale dincolo de conținutul acesteia. Or, într-un asemenea caz se aplică răspunderea penală pentru un delict civil, nu pentru o faptă prevăzută de legea penală.

Fapta de însușire a bunului pierdut a fost dezincriminată în rezultatul intrării în vigoare a actualului Cod penal. Abrogarea art.131 și 153 CP RM din 1961 a avut un efect de *abolitio criminis* în raport cu fapta de însușire a bunului pierdut. Această faptă nu este incriminată în Codul penal în vigoare al Republicii Moldova nici măcar ca modalitate faptică a unei infracțiuni, fiind scoasă în toată plinătatea în afara reglementării juri-dico-penale.

Bunurile pierdute trebuie deosebite de: bunurile abandonate; bunurile ajunse din eroare în posesia făptuitorului; bunurile lăsate fără supraveghere; bunurile uitate. Însușirea bunului abandonat sau a bunului ajuns din eroare în posesia făptuitorului nu poate fi calificată ca sustragere. Însușirea bunului lăsat fără supraveghere sau a bunului uitat trebuie calificată ca sustragere.

Referințe:

1. Codul penal Republicii Moldova din 24.04.1961. În: *Вестник Советулуй Сунрем ал РССМ*, 1961, nr.10.
2. Codul civil al Republicii Moldova. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr.82-86; *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2019, nr.66-75.
3. COTEANU, I., SECHE, L., SECHE, M. *Dicționarul explicativ al limbii române*. București: Univers Enciclopedic, 1998. 1192 p. ISBN 973-9243-29-0
4. BRÎNZA, S. *Obiectul infracțiunilor contra patrimoniului*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2005. 675 p. ISBN 9975-70-414-X
5. ANTONIU, G., BRUTARU, V., DUVAC, C. et al. *Explicațiile noului Cod penal / G. Antoniu, T. Toader (coord.)*. Vol.3. București: Universul Juridic, 2015. 654 p. ISBN 978-606-673-340-3
6. LAZĂR, A., HOSU, E.G., GHEORGHE, I. Furt calificat, și nu însușirea bunului găsit sau ajuns din eroare la făptuitor. Infracțiune sau contravenție? Obiectul material: statuie antică de marmură și mai multe artefacte din piatră din situl arheologic Apullum – res nullius. În: *Pro Lege*, 2018, nr.2, p.153-161. ISSN 1224-2411
7. *Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 13.11.2018. Dosarul nr.1ra-1662/2018*. Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=12354 [Accesat: 06.06.2022]
8. *Decizia Curții Constituționale din 22.04.2021 de inadmisibilitate a sesizării nr.50g/2021 privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 190 alin.(1) și 196 alin.(1) din Codul penal*. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2021, nr.142-145.
9. BRÎNZA, S., STATI, V. *Tratat de drept penal. Partea Specială*. Vol.I. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1328 p. ISBN 978-9975-53-468-0
10. ARDELEAN, Gr., RUSU, V. Dezbateri doctrinare pe marginea obligației de predare a bunului găsit către organul abilitat. În: *Legea și Viața*, 2020, nr.3, p.4-7. ISSN 1810-309X
11. STĂTESCU, C., BÎRSAN, C. *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*. București: All, 1995. 414 p. ISBN 973-571-080-3
12. Codul civil al României din 17.07.2009. În: *Monitorul Oficial al României*, 2009, nr.511.
13. BOTEZATU, I. Acțiunea adiacentă în cadrul faptei prejudiciabile de escrocherie (Partea I). În: *Revista Națională de Drept*, 2010, nr.9-10, p.99-106. ISSN 1811-0770
14. Legea Republicii Moldova nr.179 din 26.07.2018 pentru modificarea unor acte legislative. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr.309-320.
15. *Sentința Judecătoriei Bălți (sediul Central) din 10.12.2021. Dosarul nr.1-184/2021*. Disponibil: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/2C281D9D-92BD-4685-A8DA-1590424151AD [Accesat: 06.06.2022]
16. *Sentința Judecătoriei Bălți (sediul Central) din 18.05.2022. Dosarul nr.1-342/2022*. Disponibil: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/C02C2B4E-0179-4C50-BC00-38D5CCC19523 [Accesat: 06.06.2022]
17. *Sentința Judecătoriei Drochia (sediul Glodeni) din 12.10.2021. Dosarul nr.1-191/2021*. Disponibil: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/74AD65AB-885A-41F1-8FE1-3C8867335E36 [Accesat: 06.06.2022]
18. *Sentința Judecătoriei Hâncești (sediul Central) din 31.01.2022. Dosarul nr.1-201/2020*. Disponibil: https://instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/B0EA093C-BDDA-4A1E-927B-FD3A76DE8BB3 [Accesat: 06.06.2022]
19. *Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 11.06.2019. Dosarul nr.1ra-604/2019*. Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=13756 [Accesat: 06.06.2022]
20. ХИЛЮТА, В.В. Кража и присвоение найденного: проблемы соотношения и выявления разграничительных признаков. В: *Журнал российского права*, 2019, №2, с.132-143. ISSN 1605-6590
21. DONGOROZ, V., KAHANE, S., OANCEA, I. et al. *Explicații teoretice ale Codului penal român. Partea specială*. Vol.III. București: Editura Academiei Române, All Beck, 2003. 640 p. ISBN 973-655-322-1
22. LOGHIN, O., TOADER, T. *Drept penal român. Partea specială*. București: Șansa, 1999. 662 p. ISBN 973-9167-88-8
23. CIOCLEI, V. *Drept penal: partea specială: infracțiuni contra persoanei și contra patrimoniului*. București: C.H. Beck, 2013. 359 p. ISBN 978-606-18-0289-0.
24. *Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 20.02.2018. Dosarul nr.1ra-246/2018*. Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=10526 [Accesat: 06.06.2022]

Date despre autor:

Vitalie STATI, doctor în drept, profesor universitar, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: vitalie.stati@usm.md

ORCID: 0000-0003-1371-4961

Prezentat la 06.06.2022